

Raadsnota

Raadsvergadering de dato: 5 oktober 2020

Onderwerp: Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

Armoede neemt toe in Nederland. In Valkenburg aan de Geul is deze tendens niet anders. Reden om te komen met een nieuwe aanpak ter voorkoming en bestrijding van reeds bestaande armoede in onze gemeente. Vanuit de Participatiewet heeft de gemeente de mogelijkheid om een breed gedragen structurele armoedebeleid op te stellen. Met het nu voorliggende 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024' wordt hieraan voldaan. Het armoedebeleidsplan bevat de missie, visie en pijlers van het armoedebeleid. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de armoedeval en de mogelijkheden om de armoedeval te beperken. Het armoedebeleidsplan is een meerjarenbeleidsplan voor de komende vier jaren, maar kan op basis van nieuwe inzichten, nieuwe wet- en regelgeving, beschikbare middelen en/of prioriteiten tussentijds worden gewijzigd.

Wij adviseren u:

- het 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024' vast te stellen;
- in te stemmen met de voorstellen zoals vastgelegd in het 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024';
- scenario 3 als uitgangspunt te hanteren voor wat betreft het tegengaan van de armoedeval;
- de niet benutte middelen ter bestrijding van armoede uit 2019 en 2020 ad € 44.250 te reserveren en in te zetten voor de uitvoering van het armoedebeleidsplan in 2021 t/m 2024;
- het verschil tussen het benodigde budget en het beschikbare budget in 2021 t/m 2024 via de taakstelling sociaal domein ten laste te brengen van de reserve sociaal domein. Per saldo kunnen de kosten over deze periode hiermee worden opgevangen binnen het beschikbare budget.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Zie 1.

3. Relatie met bestaand beleid

- Participatiewet.
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
- Actieplan Armoede 2017 e.v. gemeente Valkenburg aan de Geul

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

De start tot nieuw beleid is gemaakt met de 'Inkomenseffectrapportage gemeente Valkenburg aan de Geul 2019'. In deze inkomenseffectrapportage heeft onderzoeksbureau KWIZ de effecten van zowel de landelijke als de gemeentelijke inkomensregelingen inzichtelijk gemaakt. In aanvulling op de inkomenseffectrapportage hebben diverse sessies met als thema 'Armoedebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul' plaatsgevonden, waaronder een raadssessie, een benen op-tafelsessie en een sessie met de Adviesraad Sociaal Domein.

Op basis van de inkomenseffectrapportage en de opgehaalde input tijdens de verschillende sessies is een concreet armoedebeleidsplan opgesteld waarin missie, visie en pijlers van het armoedebeleid zijn beschreven en specifiek aandacht wordt besteed aan het verminderen van de armoedeval.

In het 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024' worden voorstellen gedaan om het armoedebeleid te verbeteren. Met deze voorstellen onderstrepen wij het belang dat wij hechten aan het feit dat iedereen naar vermogen mee moet (kunnen) doen in onze samenleving. Na vaststelling zullen de voorstellen in het eerste kwartaal 2021 verder worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen. In de uitvoeringsplannen zal verder worden uitgewerkt welke interventies worden ingezet op de verschillende vastgestelde pijlers en op welke manier het beschikbare budget daarvoor wordt ingezet.

Missie

Wij zien het als onze missie om alle inwoners te ondersteunen om naar vermogen mee te kunnen doen aan de samenleving, ook inwoners met een laag inkomen. Meedoen naar vermogen zorgt voor kansen om uit armoede te geraken en kan grotere problemen voorkomen.

Visie

Wij willen inwoners met een laag inkomen (financieel) ondersteunen en stimuleren hun (arbeids-) potentie en eigen kracht maximaal te benutten om naar vermogen mee te kunnen doen aan de samenleving.

Hierbij leggen wij in eerste instantie de nadruk op wat iemand zelf kan; het benutten van de eigen mogelijkheden en aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid. Het doel is de (financiële) zelfredzaamheid te vergroten.

Bijzondere aandacht gaat uit naar kinderen. Kinderen mogen niet de dupe worden van de financiële situatie van hun ouders/verzorgers. Kinderen moeten kunnen deelnemen aan de samenleving zodat overerving van armoede wordt beperkt. Hiervoor wordt er ook samenhang gezocht met andere beleidsterreinen, zoals re-integratie, participatie, gezondheidszorg, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, kinderopvang, laaggeletterdheid, inburgering en wonen.

Pijlers

Om onze visie te realiseren richten we ons op vier pijlers:

* Pijler 1 Preventie en vroegsignalering

Investeren in preventie en vroegsignalering levert op de lange termijn meer op, zowel voor de persoon zelf als voor de samenleving. In de praktijk betekent dit dat wij laagdrempelige vormen van ondersteuning willen aanbieden. Waar nodig wordt maatwerk geboden en eventueel opgeschaald naar schuldhulpverlening. Als voorkomen niet lukt dan zijn wij er graag vroeg bij. Door vroeg te signaleren kunnen wij mensen eerder helpen om zelf hun financiële problemen aan te pakken en zelf de regie op hun (financiële) leven te herpakken en te houden, met als doel dat ze niet opnieuw in de problemen raken. De verwachting is dat door de inzet op preventie en vroegsignalering, mensen in armoede eerder in beeld zijn, waardoor ze sneller en beter geholpen kunnen worden en er minder en korter gebruik gemaakt hoeft te worden van bijvoorbeeld schuldhulpverlening en alle daarbij behorende kosten.

* Pijler 2 Armoede mag geen belemmering zijn voor de ontwikkelkansen van kinderen

Om armoede op de lange termijn terug te dringen en overdracht van de ene generatie naar de volgende te voorkomen, is het van essentieel belang om te investeren in de toekomst van kinderen. Kinderen moeten zich, ongeacht de financiële situatie van hun ouders/verzorgers, kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden kunnen ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen aan de samenleving. Het tegengaan van armoede onder kinderen heeft daarom hoge prioriteit.

★ **Pijler 3** Bevorderen gebruik inkomensondersteunende voorzieningen
Niet alle landelijke en gemeentelijke inkomens regelingen worden even goed gebruikt. Versnipperde informatie en de digitalisering leiden ertoe dat minder mensen gebruik maken van de bestaande Inkomensregelingen. Vooral werkenden met een laag inkomen, zelfstandigen en ouderen maken weinig gebruik van de voorzieningen. Wij willen het gebruik van de gemeentelijke inkomensregelingen bevorderen door de voorlichting dichterbij de mensen brengen, het indienen van aanvragen vereenvoudigen en mensen actief informeren over financiële ondersteuning. Hiermee willen we bereiken dat meer mensen die er recht op hebben, gebruik maken van de bestaande de gemeentelijke inkomensregelingen en zo nodig in een eerder stadium hulp gaan zoeken. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar werkenden met een laag inkomen, zelfstandigen en ouderen

★ **Pijler 4** Armoede en Corona
Door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus en de gevolgen die dit met zich meebrengt, zijn wij allen in een andere werkelijkheid terecht gekomen. Om kwalitatief goed beleid te kunnen blijven garanderen in de veranderde situatie en om te voorkomen dat wij overvallen worden door de realiteit, is het zaak om ontwikkelingen op de voet te volgen en zo nodig het armoedebeleid aan te passen. Hiervoor willen wij een denktank formeren waaraan naast de gemeente ook instanties als Sociale zaken Maastricht Heuvelland, Kredietbank Limburg en de Adviesraad Sociaal Domein deelnemen.

Armoedeval

Specifieke aandacht wordt besteed aan van de armoedeval. De armoedeval is het mechanisme dat ervoor zorgt dat mensen er financieel op achteruit kunnen gaan wanneer zij de overstap maken van uitkering naar werk, of wanneer zij meer gaan verdienen. Dit komt doordat inkomensregelingen, zoals toeslagen en tegemoetkomingen worden afgebouwd wanneer het inkomen stijgt. Wij willen de armoedeval tegengaan door onder andere de inkomensgrenzen van enkele regelingen op te hogen van 110% Wsm naar 130% Wsm (scenario 3).

5. Samenwerking

Om te komen tot een breed gedragen structureel armoedebeleid hebben diverse sessies met als thema ‘Armoedebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul’ plaatsgevonden, waaronder een raadsessie, een benen op-tafelsessie en een sessie met de Adviesraad Sociaal Domein.

6. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

7. Duurzaamheid

Het ‘Armoedebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul 2021- 2024’ draagt bij aan alle onderdelen van de duurzaamheidsambitie (People, Planet en Profit). Meer mensen met een laag inkomen kunnen gebruik maken van inkomensondersteuning. Inkomensondersteuning kan zorgen voor meer financiële ruimte en voor minder stress bij mensen die moeite hebben om rond te komen. Stress is van invloed op keuzes die mensen maken. Minder stress zorgt voor bewustere en vaak betere keuzes die van invloed kunnen zijn op duurzaamheid.

8. Financiën

Uitvoering van het armoedebeleidsplan vraagt enerzijds om inzet van extra middelen, anderzijds verwachten wij dat de investering in het armoedebeleidsplan ook leidt tot inverdieneffecten. Er zijn geen exacte cijfers hieromtrent voor handen, maar de aanname is dat door nu bijvoorbeeld te investeren in preventie en vroegsignalering en het tegengaan van kinderarmoede, de uitgaven uiteindelijk zullen afnemen. Zo zal bijvoorbeeld ook de inzet op betaald werk ertoe leiden dat meer mensen vanuit een bijstandssituatie uitstromen naar werk. De uitstroom van bijstand naar werk is om verschillende redenen goed nieuws. Het belangrijkste is natuurlijk dat iemand werk gevonden heeft, en daarmee een zinvolle daginvulling heeft en in het eigen levensonderhoud kan voorzien. Daarnaast is het financieel gunstig voor de gemeente. Er hoeft immers een bijstandsuitkering minder betaald te worden. Dit levert een besparing op van ongeveer € 14.000 per jaar. Ook zijn er maatschappelijke effecten op de lange termijn die niet zozeer zijn uit te drukken in geld. Denk bijvoorbeeld de invloed van armoede op deelname aan de samenleving, psychische en fysieke gezondheid van mensen en het opvoedklimaat van kinderen. De nu voorliggende voorstellen kunnen voor mensen een kentering betekenen en hun algehele welzijn bevorderen. Doordat we armoede actief oppakken en concreet hulp bieden, hebben meer mensen de kans om 'in hun kracht' te komen. Dat biedt mensen de mogelijkheid om ook daadwerkelijk meer betrokken te zijn bij de samenleving. Zij maken niet langer alleen gebruik van maatschappelijke voorzieningen, maar kunnen een bijdrage gaan leveren aan de maatschappij. Denk hierbij onder andere aan deelname aan de arbeidsmarkt, het doen van vrijwilligerswerk, het bieden van mantelzorg en een goede voorbeeldfunctie zijn voor kinderen. Dit is niet alleen goed voor diegenen die het betreft maar ook voor de maatschappij als geheel. De noodzaak voor een goede aanpak van armoede is nu helaas noodzakelijker dan ooit. Als gevolg van deze crisis belandt de economie op korte termijn in een recessie, stijgt de werkloosheid en wordt er meer beroep gedaan op sociale zekerheid. Verder kan verwacht worden dat een deel van de werkende beroepsbevolking (tijdelijk) minder inkomen heeft. Reden temeer om actief in te zetten op het voorkomen en bestrijden van armoede.

Financiering

Voor de uitvoering van het armoedebeleid in 2021 t/m 2024 is een bedrag benodigd van in totaal € 141.420. Dit is opgebouwd uit jaarlijkse kosten ad € 34.855 en incidentele kosten ad € 2.000.

Vanuit de bestaande budgetten kan de structurele dekking worden gevonden voor een bedrag van € 25.717.

Dit bestaat voornamelijk uit het nog resterende bedrag van de middelen die het Rijk vanaf 2017 structureel beschikbaar heeft gesteld voor armoedebestrijding.

Deze beschikbare middelen zijn in 2019 niet volledig besteed. Het resterende bedrag is bij de jaarrekening 2019 gereserveerd onder de noemer 'armoedebestrijding onder kinderen' (ad € 18.533).

In 2020 verwachten wij het beschikbare budget ad € 25.717 over te houden. Wij stellen uw raad voor om deze niet benutte middelen uit 2019 en 2020 te reserveren en in te zetten voor de uitvoering van het armoedebeleidsplan in 2021 t/m 2024.

Begrotingstechnisch zal dit dan worden verwerkt door de overheveling (in 2020) van het in 2019 gereserveerde budget vanuit de algemene dekkingsreserve naar de reserve sociaal domein. Het in 2020 resterende budget wordt dan ook gereserveerd in de reserve sociaal domein.

Het verschil tussen het benodigde budget en het beschikbare budget in 2021 t/m 2024 wordt dan, via de taakstelling sociaal domein, ten laste gebracht van de reserve sociaal domein. Per saldo kunnen de kosten over deze periode hiermee worden opgevangen binnen het beschikbare budget.

Risico's

Van belang om op te merken is dat de uitvoering van het armoedebeleidsplan een aantal risico's met zich mee brengt, te weten:

★ **Autonome factoren**

De mate waarin gebruik wordt gemaakt van de middelen uit het armoedebeleid is afhankelijk van een aantal factoren waar wij niet directe invloed op hebben. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld de ontwikkeling van de economische situatie, landelijke politieke keuzes die kunnen wijzigen en mondiale aspecten. Zo zal de economie als gevolg van de coronacrisis op korte termijn in een recessie geraken, stijgt de werkloosheid en wordt er meer beroep gedaan op sociale zekerheid. Verder kan verwacht worden dat een deel van de werkende beroepsbevolking (tijdelijk) minder inkomen heeft.

★ **Aannames**

In de berekeningen is gerekend met aannames over de omvang van de doelgroep en het gebruik van de inkomensregelingen. Een risico is dat het daadwerkelijk gebruik van de inkomensregelingen hoger ligt dan geraamd en de kosten van het beleid hoger uitvallen dan berekend. Als blijkt dat er sprake is van een groei van het bestand dan wel toename van het gebruik als gevolg van het tegengaan niet-gebruik zal dit invloed hebben op de benodigde budgetten.

★ **Open-eind karakter**

De inkomensregelingen hebben een open-einde karakter hebben. Dat betekent dat de kosten en het aantal gebruikers niet gelimiteerd zijn. Bij een hoger gebruik dan geraamd kan er dus een tekort ontstaan op de beschikbare middelen en loopt de gemeente risico.

9. Communicatie

Via de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen zal worden bekend gemaakt dat het 'Armoedebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul 2021- 2024' is vastgesteld.

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u

- het 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024' vast te stellen;
- in te stemmen met de voorstellen zoals vastgelegd in het 'Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024';
- scenario 3 als uitgangspunt te hanteren voor wat betreft het tegengaan van de armoedeval;
- de niet benutte middelen ter bestrijding van armoede uit 2019 en 2020 ad € 44.250 te reserveren en in te zetten voor de uitvoering van het armoedebeleidsplan in 2021 t/m 2024;
- het verschil tussen het benodigde budget en het beschikbare budget in 2021 t/m 2024 via de taakstelling sociaal domein ten laste te brengen van de reserve sociaal domein. Per saldo kunnen de kosten over deze periode hiermee worden opgevangen binnen het beschikbare budget.

11. Bijlagen

Bijlage 1 Armoedebeleidsplan 2021-2024 gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024

Bijlage 2 Inkomenseffectrapportage gemeente Valkenburg aan de Geul 2019

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

dr. J.J. Schrijen
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 1 september 2020;

Gehoord de raadsadviescommissie Sociaal Domein de dato 14 september 2020;

B e s l u i t :

- Het ‘Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024’ vast te stellen.
- In te stemmen met de voorstellen zoals vastgelegd in het ‘Armoedebeleidsplan gemeente Valkenburg aan de Geul 2021-2024’.
- Scenario 3 als uitgangspunt te hanteren voor wat betreft het tegengaan van de armoedeval.
- De niet benutte middelen ter bestrijding van armoede uit 2019 en 2020 ad € 44.250 te reserveren en in te zetten voor de uitvoering van het armoedebeleidsplan in 2021 t/m 2024.
- Het verschil tussen het benodigde budget en het beschikbare budget in 2021 t/m 2024 via de taakstelling sociaal domein ten laste te brengen van de reserve sociaal domein. Per saldo kunnen de kosten over deze periode hiermee worden opgevangen binnen het beschikbare budget.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 5 oktober 2020.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

dr. J.J. Schrijen,
voorzitter